

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.

Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 24. junija 1925.

Št. 25.

Seja deželnega kulturnega sveta dne 10. junija 1925.

(Konec.)

Agrarne oblasti.

Predložil se je načrt za premestitev agrarnih oblasti, ki jo zahteva ženevska pogodba. Okrajni in deželni agrarni uradi se bodo dali združiti na Dunaju in na Predarelskem, sicer pa se bodo morale okrajne oblasti vzdržati. Uradni predstojnik naj bo jurist-agrarer, tehnične stvari vodi tehnik, pridati se mora uradu še akademično izobražen kmetovalec. To so kmetijske korporacije že davno zahtevale. Treba bo še stika s kulturnim svetom. V sporih bo priziv na višjo agrarno oblast pripuščen le v pravnih vprašanjih, gospodarske reči pa bo končno odločevala deželna oblast. Agrarni oblasti se bodo odkazale vse servitutne zadeve, o katerih se je dozdaj razpravljalo pri sodiščih, pri deželni in pri agrarnih oblastih. Z naprej bodo samo še agrarne oblasti kompetentne. V bodoče se bo tudi več razpravljalo ustmeno in se bodo spori tako lažje in hitreje reševali kakor zdaj, ko se vlačijo v pisarne cele nahrbtnike aktov.

Prejemščina.

O visoki prejemščini se ljudje že dolgo pritožujejo. Nižjeavstrijska kmetijska zbornica se je s finančnim ministrstvom dogovorila na gotov ključ, ki vrednost posestva cenil različno po krajih 1 do 8 sto šilingov oral. Ta cenitev je bistveno nižja nego se je cenilo do zdaj tam, kjer nimajo postave Höferecht — pravica kmečkih domov. Finančni minister dr. Ahrer

je nato želel, da se naj slični dogovor napravi po vseh deželah. Finančno ministrstvo je nato pravilo, da deželne finančne oblasti pooblasti, pogajati se s kulturnimi sveti. Zastopniki finančne oblasti so izjavili, da si prizadevajo na podlagi predpisanih tiskovin natančno dognati, kaj je premoženje, stalni odbor pa je ugovarjal, da se samo po ti poti previsoko cenil. (K polju sliši gotovo število živine in gotovo orodje, stroji itd., to vse vkup šele daje čisti donesek. Ako pa se vsaka stvar posebej cenil, se pride na zneske, ki jih mladi posestnik ne zmore.) Ako pride do sprazuma, bode kulturni svet še cenilce poučil. Nižjeavstrijski dogovor bi bil sicer spremljiv, a pri nas v planinah ne more biti merodajen obseg zemljišča, marveč njegova rodovitnost, to je čisti donesek.

Traussnig poroča, da v Labudski dolini kmetje plačujejo 30 do 50 milijonov prejemščine, vrhutega naj izplačujejo sodediče. Uradniki stranke strahujejo: če ne podpišeš, plačal boš še več! Kmet je imel konja; uradnik vpraša: Koliko je vreden? „Tri milijone, ker je slep.“ Uradnik pa je zapisal 9 milijonov, češ, „to je vse vurst“. Potem je tisti uradnik zapisal težo vse živine in jo 14.000krat multipliciral ter to vrednost zapisal v cenilni zapisnik.

Dr. Stotter opozarja, da je pač treba ljudi seznaniti z najvažnejšimi določbami pristojbinske postave.

Traussnig navaja drug slučaj, ko ima kmet 13 goved, uradnik pa jih je 20 zapisal in gospodarju so odmerili 42 milijonov prejemščine.

Mons. Podgorc: Kmete je treba žurnalistično braniti. Tajništvo kulturnega sveta naj take slučaje zasleduje in o njih razpravlja v stanovskem listu „Landw. Mitteilungen“ v ob-

liki, da ne nastanejo pravde radi žaljenja časti. Če se kje židu stori krivica, pišejo vsi židovski listi. Posnemajmo socijaldemokrate, ki vedo braniti svoje ljudi.

Steinkellner opozarja na postavo o vzdrževanju kmečkih domov (Höfegesetz). Ta postava naročuje takšno cenitev, da gospodar, ki posestvo prejme, zamore dobro obstat. V Št. Lenartu se tako cenil in ljudje so zadovoljni, v sosedni Štajerski ni take postave in ljudje zelo tožijo, da se posestva cenijo previsoko.

Dr. Stotter: Dotična postava velja le za posestva s čistim doneskom od 50 do 1000 kron. Napravil se je predlog, da se spodnja meja zniža, kar z navadno naredbo lahko ukrene deželna vlada.

Naročevanje rastlinskih semen.

Na občnem zboru dež. kulturnega sveta se je neka podružnica pritoževala, da predlanski ustanovljena zadruga za naročevanje rastlinskih semen zahteva višje cene nego trgovci, naj zato kulturni svet to naročevanje zopet vzame v lastne roke. Inž. Frank poroča o ti reči: V Celovcu je nek trgovec prodajal laško deteljno seme, ki se v Nemčiji, na Češkem in na Ogrskem ne sme prodajati, ker ta detelja rada pozebe. V Avstriji pa je treba samo deklarirati in trgovec je napovedal, da je južnotirolska detelja. Le-ta detelja se je prodajala po 30.000, ko se je drugo blago računalo po 40.000. Zadruga za naročevanje semen mora imeti precejšnjo zalogo; rabilo se je lani 2 milijardi kron, denar se je moral izposoditi, kar je mogoče le s poroštvom zadruga, kulturni svet sam si ne more nič izposojevati. Zadruga pa je našla kredita na Danskem po 7%.

PODLISTEK

Kovač Franc:

Kresni večer.

(Konec.)

Napeto so poslušali starci in možje. Bil je najstarejši in najizkušenejši v rodu. Prišel je semkaj že v času preseljevanja in tukaj je v novi domovini doraščal že tretji rod.

Nenadoma se zaslišijo od Vrbskega jezera otožni in zategli glasovi.

„Vile, vile pojo v jezeru,“ gre šepet od ust do ust.

Deklice prenehajo rajati in vsi poslušajo petje jezerskih vil.

„Jezerske vile so nam naklonjene, nam prinesejo srečo, tudi današnji večer naj nas varujejo,“ pravi starosta Pribislav.

„Star sem in bom kmalu odšel k Morani,“ nadaljuje čez nekaj časa Radegast, ko je vtihtilo petje vil v jezeru, „in po moji smrti bo naš rod pustil vero očetov in uresničilo se bo prerokovanje mojega očeta na smrtni postelji, ko smo bivali še globoko v Panoniji. Prerokoval mi je, da se bo narod vzdignil ter šel proti zahodu in ondi zasedel dežele med visokimi gorami. Ondi bo pustil staro vero, nič več ne bo daroval Svatovidu, molil bo k nemu Bogu. Tako je govoril oče na smrtni postelji.“

„Na oni strani,“ pokaže z roko proti Magdalenski gori, „je stal sijajen tempelj Venerne, a je razpadel v prah. Ravno tako bodo pozabljeni in striji tudi naši bogovi in po hri-

bih, kjer danes ljudstvo daruje Svatovidu, bodo zidali svetišča edinemu Bogu. Prišli bodo oznanjevalci edinega Boga in vaši vnuki bodo milili h Kristusu.“

Molče je poslušalo ljudstvo in se globoko zamislilo. Nekaj so pač vedeli o novi veri, ki uči samo enega Boga, kar so jim pripovedovali potujoči frankovski in beneški trgovci, a blagovestniki k njim še niso prišli.

Od Vrbskega jezera se zasliši zamolklo in bobneče rjovenje zmaja, podobno oddaljenemu, grmečemu grmenju.

„Zmaj, zmaj zopet tuli,“ si šepetajo starci in deklice preplašene zopet prenehajo rajati.

„Že zopet? Naj ga ubije Morana!“ pripomni rezko starosta Pribislav in skrivnostno pripoveduje o zmaju:

„Zmaj nam kolje živino in pobija ljudi. Mnogo najboljših mož in junakov se je že podalo nadenj, a nihče se še ni vrnil. Marsikateri neustrašen junak se je podal k jezeru nad zmaja, hoteč si zaslužiti knezovo hčer, lepo Zorislavo, kafero je obljubil knez za ženo junaku, ki zmaja ubije, a nobeden se še ni vrnil. In zadnjič junaški Pribino, vsi smo ga poznali kot neustrašenega junaka. Bil je močan, kot nikdo tako. Na lovu se ni ustrašil ne bivola, niti medveda; vsakemu je zavil vrat. In hraber v boju, da malo takih. Kamor je on udaril s kijem, tam je žela Morana. Tudi on si je hotel zaslužiti Zorislavo. Odšel je in ni se vrnil. In knežinja Zorislava sedaj žaluje za junakom, veselje ji je izginilo raz rožni obraz in krasno lice odeva globoka žalost: le v gozdu smrekam toži svojo bol.“

„Svatovid naj nas varuje,“ se sliši šepet iz množice.

„Bogovi naj čuvajo naša ognjišča,“ pripomni starosta.

„Duhovi dedov, katerih pepel so naši očetje prinesli iz Podunavja, čuvajo nad našimi domovi,“ pravi sivoglavi žrec.

Nebo se je začelo oblačiti. Južni veter je podil temne oblake po nebu. Izza Obirja je od časa do časa šinil trenoten, slaboten blisk, ki je v trenutku, ko se je prikazal, zopet izginil. V eter je v pišču pripogibal vrhove smrek, hreščalo je o gozdu podobno joku. V skalni duplini je presunljivo zaskovikal skovir in v lesu je zatulil volk.

„Besi, volkodlaki,“ je šel šepet od ust do ust.

Ob bližajoči se nevihti je ljudstvo polagoma v gručah odšlo domov.

Le žrec je ob ugašajočem ognju ostal sam in še dolgo časa zrl nepremično v nebo. Podoben je bil marmornatemu kipu, le veter mu je razpihaval dolge sive lase. Molil je k bogovom. Vedel je, da od severa in juga polagoma prodira krščanstvo in razganja temo poganstva in praznoverja. Videl je, da se vera v stare bogove ne bo mogla ustavljati prodirajočemu krščanstvu, da bo nekoč zmagal Kristus.

Dvignil je roke proti nebu in vzkliknil: „Naj v novi domovini krščanski Bog osreči narod, toda jaz ostanem zvest starim bogovom, ki so nas vodili v novo domovino.“

Obnemogel, trhel stavec ob ugašajočem ognju — podoba izumirajočega poganstva.

sarni Mar. družb v Ljubljani, Poljanski nasip števil. 10. Cena 50 din.

„K Materi,“ nauki, opomini in molitve za dekleta Marijinih družb; napisal Janez Zabu-kovec, župnik v Križah na Gorenjskem. Založilo Tiskovno društvo v Kranju. Cena 21 Din. Ta knjiga je v prvi vrsti namenjena za Marijine družbe, a tudi druga dekleta bodo vzela to krasno in prilično knjižico z mnogim uspehom v roko. Glavni namen te knjižice je, podati poljudno navodilo h krščanski popolnosti, ter posebno dekleta vneti za lepo, sveto življenje. Kaže jim pot, katero naj hodijo zveste in dobre hčerke Marijine. Ima pa tudi lepo in primerno obliko, da se lahko vzame s seboj in vsebuje vse molitve, katera so v navadi pri Marijini družbi in božji službi. Naj sežejo po njej vsa slovenska koroška dekleta. Častiti dušni pastirji naj jo skupno naročajo za celo župnijo.

Zgodba o človeku — dvajset govorov dr. Mih. Opeke. Ali se bomo človeku smejali, ki sodi, da živimo v apokaliptičnem času? V dobi, o kateri beremo (Raz. 13.) „Iz morja sem videl dvigniti se zver, kateri je dal zmaj oblasti in grozovito silo... občudovaje hodi ves svet za zverjo, češ: kdo ji je enak? Kdo se more z njo boriti? In žrelo se je zveri dalo, da oblastno govori in bruha zasramovanja. Odpira svoje žrelo, da sramoti Boga in zasramuje njegovo ime, njegov šotor in prebivalce nebes. In dano je zveri pričeti vojno zoper svetnike in njih zmagati. In oblast ji je dana nad vsa plemena in vse narode, jezike in ljudstva. In prebivalci vsega sveta, katerih imena niso zapisana v bukvah življenja, jo molijo.“ Ali je tu omenjeno apokaliptično žrelo časnikarstvo, ali je agitacija naših dni? Skoro ni več delavca, ki bi ne dobival dnevno svoj strankarski list, ki bi redno ne poslušal govorov strankinih tajnikov. Zver bruha knjige, časnike, govore polne laži, zavijanja, dan na dan se zasramuje vse, kar je bilo doslej sveto. V teh razmerah se razveselimo vsake katoliške knjige, ki nudi bralcu jedrnatega pouka; ozdravljamo vsakega govornika, ki zbira okrog sebe večje število poslušalcev, da jih utrjuje v verskem življenju. Izšel je nov zvezek teh pridig: „Zgodbe o človeku“. Slovenska javnost se po pravici veseli govorov vseučiliškega profesorja dr. Mihaela Opeke. In veseli se, da se ti govori tiskajo tudi tistim v prid, ki nimajo priljubljenosti, osebno prihajati v ljubljansko stolno cerkev.

Z besedo in tiskom. Nova izdaja. Spisal Aleksander Halka. Kratek obris zgodovine Družbe sv. Petra Klaverja s slikami. Priporočeno od prevz. škofa ljubljanskega. Knjižica je zanimiva in obenem poučna. Cenjeni čitatelj bo občudoval pota božje previdnosti, ki se je poslužila mlade poljske grofice za rešitev črnega plemena. Lepo knjižico toplo priporočamo cenj. bralcem „Koroškega Slovenca“, zlasti Marijinih družbam. Cena po pošti en izvod 50 g, pri naročbi 12 izv. se dobi izvod po 40 g. Naroča se: Družba sv. Petra Klaverja, Salzburg, „Klaverianum“.

Poklic pomožne misijonarke. Knjižica za dekleta, ki so že premišljevale o svojem poklicu za redovniški stan, in sedaj žele doznati, kam jih ljubi Bog v svoji dobroti kliče. S priporočilom prevzvišenih gospodov škofov: ljubljanskega, mariborskega, krškega, tržaškega, Cena 50 grošev. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja, Salzburg, „Klaverianum“. Vse one, ki so knjižnico že poprej naročili, pa je do danes še niso prejeli, prosimo, da nam to vnovič naznanijo.

Pevec. Prejeli smo novo številko „Pevca“ za maj—junij t. l. Prinaša sledeče članke: H. Svetel, Pevec in razvoj zborovske glasbe. (Konec.) — P. H. Sattner, Sekvenca. (Dalje.) — Bajuk, O taktu. (Dalje.) — Isti, Narodna pesem v sekiricah. (Konec.) — Aljaš, Pevski spomini. (Dalje.) — V nadaljnjem prinaša poročila o zborih Pevske zveze po deželi, o vestniku P. Z., o novih skladbah, o glasbenih listih, o nekaterih obletnicah zaslužnih glasbenikov. — V glasbeni prilogi nahajamo pesmi: Vogrič, Izpremenjeno srce. — Tomc, Majeve, in isti, Zazibalka. — Neoporočeno je, da si je pridobil „Pevec“ veliko zaslug za razvoj slov. petja in

ga zato toplo priporočamo vsem prijateljem lepe pesmi. Naroča se v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7. Stane z glasbeno prilogo vred Din 30, za Italijo Lit. 15, za Avstrijo 4 šilinge, za Ameriko 1 dolar.

Francè Prešeren poet in umetnik. Kot komentar k izdaji iz leta 1847 v proučevanje umetnosti poetovega dela — priredil dr. Avgust Žigon. Založila in izdala Družba sv. Mohorja 1925. — Knjigo prav toplo priporočamo vsem, ki imajo resnično ljubezen do našega največjega poeta. Ta knjiga, ki je pravkar izšla, je uvod k prvi knjigi, k Prešernovi čitanki, ki je izšla l. 1922. Začenja se z razpravo: Francè Prešeren in Čopova akademija, kjer pojasnjuje stike z literarno davnino domačo tja do Akademije ter umetniško stališče Čopove akademije. Ta obsežna razprava je edina v našem slovstvu, bogata po misli, izčrpna glede vsebine, tikajoče se vsega pesniškega razvoja in ustvarjanja, oblikovnega in duševnega. Kljub lepi opremi je knjiga poceni. Stane broširana za ude Družbe sv. Mohorja Din 48,80, vezana Din 55,70; za neude broširana Din 65,—, vezana Din 73,70.

Knez Serebrjani. Roman iz časov Ivana Groznega. Ruski spisal Aleksej K. Tolstoj, prevedel Al. Benkovič. Cena za ude Družbe sv. Mohorja broš. Din 31,—, vez. Din 40,—; za neude broš Din 41,30, vez. Din 53,40. Ta obsežni zgodovinski roman je izšel kot 5. zvezek „Mohorjeve knjižnice“. Krasni roman, ki je bil na Ruskem uveden v vse šole in ljudske knjižnice, je tako zanimiv, da ga ne moreš odložiti, ko si ga pričel brati. V tej izredni knjigi se jasno zrcali ruska duša in nam daje slutiti to, kar je prišlo med vojno: krvava revolucija. Ta knjiga je naravnost potrebna za vsako knjižnico in za vsakega posameznika, ki zbira lepo čtivo. Cena je za debelo knjigo (31 pol obsega) zelo nizka.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. 9 milijonov srebrnih šilingov je že kovanih in bodo predani prometu v juliju. Jeseni dobimo srebrne polšilinge. — V Kvön-gvösu na Madžarskem je požar uničil 20 hiš. Škoda znaša 2 milijardi. — Plavalec Labori je preplaval v 11 urah 40 minutah 72 kilometrov. — Na cesti Schwerte—Westhofen se je prevrnil avtomobil, vsled česar se je ponesrečilo 30 oseb. — Za častnega doktorja bogoslovja v Inomostu je bil promoviran dr. Scipel. — Pogorela je pri Cmureku največja opekarna na Štajerskem, ki je izdelala dnevno 6000 komadov opeke. Opekarne so last grofa Balli, ki je poročen s sestro bivše cesarice Zite. Škoda znaša nad 4 milijarde kron. — 13. oktobra se vrši v Ameriki 23. konferenca interparlamentarne Unije. — Znanstvenikom se je posrečilo pridobivanje zlata iz živega srebra. — 13. junija je bilo na Koroškem podpiranih 1755 brezposelnih, za 88 manj kot prejšnji teden. — Jugoslavija je izvozila v aprilu 3513 ton jajc v vrednosti 73,1 milijona dinarjev in stavbnega lesa 96.611 ton v vrednosti 111,1 milijona dinarjev. — Pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu na Štajerskem je padlo pet prstov debelo toče, ki je vse popolnoma uničila. — V Berlinu je padel 14. t. m. sneg. — V Ameriki je skočil ekspresni vlak pri Rockportu s tira. Od 182 potnikov — nemško Amerikancev — je 52 mrtvih in 60 težko ranjenih. — V rudniku Car Boris pri Trnovi na Bolgarskem se je posul rov in pokopal več

Tovarniška zaloga usnja

Julijus Blass

Celovec, Novi trg števil. 4

Ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

delavcev pod seboj, mnogo pa je težko ranjenih. — V Besarabiji bo vsled preoblega dežja slaba letina. — 18. t. m. je padala v Velikovcu in okolici 15 minut suha toča in skoro vse pobila. — Isti dan se je nad Poljansko dolino na Kranjskem utrgal oblak in povzročil povodenj, ki je napravila ogromno škodo. Odnesele je 12 mostov, mnogo živine, svinjake itd. — Dne 22. maja je odplul raziskovalec Amundsen z dvema zrakoplovoma na severni tečaj in se 18. t. m. vrnil na Spitzbergen.

Ia predarelski Portland cement

svetovno znane znamke

„LORÜNS“

ki je najboljši za opeko in zidavo, se dobi vedno in v vsaki množini pri južnokoroški gospodarski zadrugi v Sinči vasi.

95

Vabilo.

Dne 5. julija t. l. na praznik sv. Cirila in Metoda priredi Izobraževalno društvo v Bilčovsu

Mladinski dan

Spored: Zjutraj ob šestih sv. maša za umrle člane društva, ob pol 9. slovesna sv. maša. Popoldne ob pol 2. blagoslov, po blagoslovu na prostem pred Pomočem **slavnostni govor, igra „Pogodba“ in tombola.**

Vsi člani in prijatelji društva se vljudno vabijo. Prihitite tudi sosedna društva in prijatelji!

Odbor.

94

Posestvo se prodaja

za 200 milijonov kron.

Obsega 9 joh njiv, 9 joh travnikov, 14 joh gozda, 6 joh loga, velik sadni vrt in vodo v hlevu, kuhinji in dvorišču. Polje v ravnini.

Več pove upravnništvo lista.

Prvovrstno

86

Orodje

za košnjo in žetev, kakor travne in steljne kose, kosirje, rožene vodirje, prave Bergamaške kamne (osle) klepala in srpe dobite v trgovini z mešanim blagom

F. MORY, Sinča vas.

Zamenjava otrtega prediva in neotrtega lanu za različne prtenine za hišno rabo!

Zahtevajte brezplačno cenik!